

Jan Antonín Mager

O jedné vánoční písni

Vánoční písně, ať lidové nebo umělé, neodmyslitelně patří k atmosféře vánoc. Ve své většině oslavují narození Božského děťátka, příchod Vykupitele na svět. Nepochybně celosvětově nejznámější z nich je Tichá noc, píseň se zajímavou historií. Ta je však již méně známa.

Tichá noc vznikla snad v průběhu jediného dne těsně před Štědrým večerem roku 1818. Autorem původního německého textu byl kaplan v Oberndorfu u Salzburgu Josef Mohr.* skladatelem melodie učitel v Arnsdorfu a regenschori Franz Gruber.** Traduje se, že za zrození této písně vděčíme myším, které prohlodaly měchy varhan oberndorfského kostela sv. Mikuláše, a tím ohrožily slavnostní průběh půlnoční mše. Narychlo vzniklá skladba byla veřejnosti poprvé představena za kytarového doprovodu a zpívali ji oba autoři spolu s malým sborem chlapců a dívek.

Líbezný dílko bylo přijato s nadšením, rychle se rozšířilo do světa, jen na autory se mezitím zapomnělo. Díky kočujícímu Rainerovu rodinnému sboru zazněla Tichá noc již roku 1822 na rakouském císařském dvoře Františka I. a zanedlouho i na dvoře ruského cara Alexandra I., potom i v Americe. Panovala domněnka, že píseň složil mladší bratr skladatele Josefa Haydna

*Oberndorf b. Salzburg, Stille-Nacht-Platz
(náměstí Tiché noci). Foto autor, 1998*

*Oberndorf b. Salzburg, Stille-Nacht-kapelle
(kaple Tiché noci). Foto autor 1998*

* Josef Mohr, narozen 11. prosince 1792 v Salzburgu, zemřel jako vikář ve Wagrainu 4. prosince 1848. V Oberndorfu působil v letech 1817-1819.

** Franz Xaver Gruber, narozen 25. listopadu 1787 v Hochburgu (Horní Rakousy), zemřel jako ředitel kůru v Halleinu 7. června 1863. V letech 1807-1829 byl učitelem v Arnsdorfu, melodii „Tiché noci“ složil dne 24. prosince 1818.

Michael (+1806), který byl pochován v benediktinském klášterním kostele sv. Petra v Salzburgu. Proto se při pátrání po autorovi písně obrátil ředitel berlínského dvorního orchestru s dotazem na regenschoriho od sv. Petra pátera Ambrosia. Náhoda tomu chtěla, že P. Ambrosius požádal o spolupráci jednoho z mladých členů pěveckého sboru. Ten, když vyslechl žádost, bez váhání uvedl oba autory. Stalo se tak až roku 1854 a tím mladým mužem byl syn Franze grubera Felix.

Oberndorf leží v rakouské spolkové zemi Salzburg na pravém břehu řeky Salzach. Je to bývalé předměstí bavorského města Laufen, nalézajícího se na druhé straně řeky. Předměstí šířařů převážejících sůl. Zdejší mariánský barokní poutní kostel však není místem svázaným se vznikem Tiché noci. Kostel sv. Mikuláše dnes již neexistuje. Místo něj na zeleném návrší stojí nová kaple vybudovaná na paměť prvního uvedení Tiché noci.

Kaple je celoročně cílem poutníků z celého světa a její silné pamětní knihy jsou vždy v průběhu několika měsíců vyplněny podpisy návštěvníků ze všech obydlených světadílů. Není divu, vždyť píseň je dnes zpívána více jak v osmdesáti jazycích. Laskavý čtenář snad v samém závěru drobného příspěvku neodmítne původní německý text a krásnou českou verzi, vzešlou z pera básníka Václava Renče (1911 – 1973).

Stille Nacht, heilige Nacht.
Alles schläft, einsam wacht
nur das traute hochheilige Paar.
Holder Knabe im lockigen Haar
schlafet in himmlischer Ruh´.

Stille Nacht, heilige Nacht.
Hirten erst kundgemacht
durch der Engel Allelujah
tönt es laut von fern und nah´ :
Christus der Retter ist da.

Stille Nacht, heilige Nacht.
Gottes Sohn, oh wie lacht.
Liebe aus Deinem göttlichen Mund
da uns schlägt die rettende Stund´
Jesus in Deiner Geburt.

Tichá noc, přesvatá noc.
V spánku svém dýchá zem,
půlnoc odbila, město šlo spát,
zdřímli dávno i pastýři stád,
jen Boží láska, ta bdí.

Tichá noc, přesvatá noc,
náhle v ní jásot zní.
Vstávej, lide můj, tmu z očí střes
v městě Betlémě Bůh zrozen dnes.
Z lásky se člověkem stal.

Tichá noc, přesvatá noc,
stín a mráz vůkol nás.
V hloubi srdce však Gloria hřmí,
dík, že hříšník se s důvěrou smí
u svaté rodiny hřát.